

HANDLEDNING AV LÄRPROCESSEN I NÄTET

Handledning har en central roll i nätpedagogik. Handledning på nätet kan definieras förenklat såhär: den omfattar alla sådana medel som främjar den studerandes lärande och studier under läroprocessen.

Näthandledningen kan ske vid olika tider, det vill säga asynkront, eller samtidigt i realtid, det vill säga synkront. Handledningen sker asynkront då redskapen för handledningen omfattar lärmiljöer, Facebook, bloggar, e-post och liknande. Handledningen på nätet är däremot synkront då du använder t.ex. Teams, Skype, WhatsApp, chatt och motsvarande för handledningen.

Det lönar sig att granska näthandledning under de olika skeden av läroprocessen. Hurdan handledning, t.ex. hurtana anvisningar behövs vid inledningen och under själva läroprocessen eller i slutet och efter läroprocessen? Tidsperspektivet hjälper gestaltningen av handledningens syfte och betydelse under läroprocessen. Det hjälper också planeringen av metoderna för handledningen.

Handledaren hjälper de studerande att orientera, styra, föra vidare, klargöra och förklara; att inspirera eller väcka intresse. Planeringen av handledningen utvecklar lärarens färdighet att fungera som handledare inom nätundervisning. Handledningen kan infogas i läroprocessen. Denna på förhand förberedda handledning omfattar bland annat beskrivningen av läroprocessen på lärplattformen, arbetsanvisningarna kopplade till den, lärouppgifterna och läromedlen.

Du kan planera handledningen genom frågeställningar. Planeringen kan inledas med hjälp av följande frågor:

Hur förbereder jag studerande att studera den nya läroprocessen?

Hur handleder jag studerande under studierna?

Hur handleder jag lärande och möjligheten att nå lärmålen?

Hur handleder jag samarbetet mellan de studerande under läroprocessen?

Vad kan färdigställas inom handledningen innan studierna inleds?

Den sista frågan är sannolikt den mest centrala.

Hur kan den webbaserade läroprocessen planeras på ett sätt som möjliggör att varje studerande kan utföra studierna enligt anvisningarna. Varje studerande skall veta vad som ska göras under läroprocessens olika skeden. Genom handledning skapar du en god användarupplevelse för de studerande.

Läraren kan handleda de studerande även under lärprocessen. I sådana fall är det viktigt att planera handledningsprocessen: den första frågan gäller resurserna. Hur mycket finns det resurser för handledningen? Hur mycket finns det för hela undervisningsgruppen och hur mycket för den enskilda studerande?

Efter det utgår man från syftet med handledningen under lärprocessens olika skeden.

Hurdana handledningsmetoder används?

Hurdan handledning stöder de studerande bäst under olika skeden och hur handleder handledaren?

Vem handleder?

Är det endast läraren, eller även andra gruppdeltagare eller kanske en mentor?

Kan handledningen ske via teknologin?

På vilket sätt stöder läromedel, läruppgifter eller automatisk respons handledningen?

Vad är det som handleds?

Är det studier, arbete, grupprocessen eller lärande?

Hur och med vad sker handledningen?

Sker det med hjälp av instuderingsfrågor och uppdragsgivning, eller arbetssätt, material, anvisningar och respons?

Näthandledningen måste vara ändamålsenligt, betydelsefullt, tidsmässigt relevant och den måste rikta sig till den studerandes behov. Syftet är att handledningen styr den studerande att tänka själv, att utveckla sina färdigheter att lära sig och att bli mer självstyrd.

Näthandledning är en relevant del av nätstudier, men den kan också användas till att stödja kontaktundervisning t.ex. för att göra hemläxor, handleda projektarbeten eller för att stödja lärande på arbetsplatsen.

Lärplattformerna och lärmiljöerna skiljer sig från varandra som handledningsmiljöer. Vissa lärmiljöer ger respons till studerande genom lärandeanalytik och styr den studerande automatiskt till lättare eller mer utmanande läromedel eller uppgifter. Även här har du som lärare huvudansvaret för att ge respons och handledning.

Näthandledning med mobila enheter kan ske oberoende av plats eller tid och på detta sätt lämpar den sig till mycket olika studerandes livsstilar. Närbarheten på distans är snabbare och handledningen kan ges enligt vad situationen kräver. Handledning på distans kan leda till att studerande lättare tar kontakt och den möjliggör även multimodala uttrycksätt. En studerande skriva gärna då en annan hellre gör en video eller ljudinspelning för att förmedla om sin situation. Också läraren kan ge respons på olika sätt.

Handledning på distans kan ges enskilt, i par och som grupphandledning, eller som en kombination av dessa. Du kan göra sammanfattningar av de enskilda handledningarna och ge dem till kännedom till hela gruppen - på detta sätt lär sig alla tillsammans av enskilda erfarenheter.

Näthandledning lämnar ofta bättre minnesspår än personliga handledningsstunder. Diskussionerna kan sparas och man kan skriva gemensamma anteckningar under diskussionerna, som sedan går igenom och godkänns tillsammans. Samtidigt kan man göra anteckningar eller diktera de följande stegen i lärande och i påföljande möte kan man återgå till ärenden man kommit överens om och utvärdera hur man framskridit.

Då en studerande t.ex. gjort en inspelning eller ett videoklipp av sin prestation, kan man se eller höra på den tillsammans och diskutera prestationen i detalj. Genom dylika autentiska inspelningar kan man tillsammans utvärdera prestationen, och vid behov kan man be om stöd av studiekamrater och jämföra arbetsprestationerna med varandra.

Man kan också jämföra det egna arbetet med en prestation av en sakkunnig och på detta sätt uppfatta den egna nivån. Du kan som lärare ge modellsvar också för de skriftliga uppgifterna och på detta sätt kan de studerande reflektera över sina egna svar och använda detta som grund för handledningssamtalet med läraren.

Ju yngre de de studerande är, desto viktigare är lärarens roll. Också andra studerande kan ge handledning, men det är viktigt att avgöra inför varje situation om kamratbedömning är det bästa sättet att handleda studerande. All handledning kan inte förutses på förhand, och därför är det viktigt att alltid reservera tid för personlig handledning eller grupphandledning.

Självutvärdering är en viktig del av handledning,

Det är viktigt att kartlägga varje enskild studerandes behov för handledning och kunnande vid inledningen av studierna för att garantera att handledningen stöder varje studerande på bästa möjliga sätt. Det är också viktigt att följa upp hur de studerande får igång sina studier och om någon behöver sporrande för att lyckas inleda arbetet. En god lärprocess startar med tydliga läruppgifter som är på lämplig nivå för de studerande.

Det är också viktigt att verktygen är bekanta.

Under studiernas gång är det viktigt att hålla ett öga på att allt fungerar som det ska och se efter om förändringar måste göras i planeringen. Under hela processen är det viktigt att stödja självreglering och erbjuda stöd vid behov. Med hjälp av självutvärderingsfrågor kan man samla information om hur målen nås. Handledningen är kontinuerlig under hela processen och avslutningsvis samlas

erfarenheterna och man sammanställer en sammanfattning av lärprocessen. Sammanfattningen består av en utvärdering om hur målen nåddes och vad man lärde sig under processen. Samtidigt fattar man beslut om följande lärmål.

På basis av den studerandenas respons gör läraren nödvändiga ändringar i lärprocessen innan den genomförs igen.Handledningsprocessen baserar sig på en förtroendefull och öppen atmosfär där olikheter godkänns och där läraren stöder den egna lärpotentialen för varje enskild studerande. Läraren strävar efter en atmosfär som gynnar lärande och där varje studerande får lära sig i egen takt och även genom misslyckande. Det är också viktigt att beakta etiska principer.Handledningssituationen kan vara mycket personlig och ärenden som tas upp kan vara sådana som man inte vill dela med andra.

Det är viktigt att göra upp spelregler för vilka ärenden som behandlas i olika handledningssituationer. Det är också viktigt att besluta om vilken information som kan förmedlas digitalt och vilken behöver stark identifikation och datasäkerhet. För att garantera att den nya datasäkerhetslagen följs, är det bra att utnyttja läroanstaltens egna system, som kräver inloggning med användarkoder.

Handledning på nätet innebär också utmaningar. Teknologin fungerar inte alltid och ibland är det svårt att hitta ett gemensamt arbetsredskap. Vilket verktyg verkar vara det mest använda bland studerande? Måste alla använda samma redskap? Kan alla använda verktygen? Är alla unga studerande redan diginativer? Känslor förmedlas inte genom alla verktyg. På vilket sätt kan du ta reda på studerandenas humör t.ex. i en chat-diskussion?

Slutligen är det bra att lyfta fram några frågor. Vid grupprocesser lönar det sig att fundera på hur du formar naturliga grupper, där tankeutbyte sker och där alla kan lära sig av varandra. Fundera på vad händer om någon trillar av, hur du följer en grupp på distans eller en grupp som jobbar med ett grupparbete? Fundera på hurdana spelregler som behövs i handledningen. Handledaren kan inte vara anträffbar dygnet runt även om de studerande vill direkt ha svar på sina frågor. Stödjer läroanstaltens tekniska infra handledning på distans eller arbete? Hur kan de studerande använda sina egna apparater?

Handledning på nätet utvecklas i samband med handledningen. Erfarenhetskunskap styr dig som lärare och handledare och banar väg i utvecklandet av nätkulturen.

Detta verk av Leena Vainio är licensierat under en [Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

